

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: +380 (44) 298-65-55,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

Банкам України
Незалежна асоціація банків України
Асоціація українських банків

Про надання рекомендацій з питань здійснення фінансового моніторингу

Національний банк України (далі – Національний банк), керуючись частиною восьмою статті 18 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ), статтею 66 Закону України “Про банки і банківську діяльність” (далі – Закон про банки), вважає за потрібне звернути увагу на таке.

Національний банк під час здійснення нагляду за банками в сфері ПВК/ФТ¹ виявив факти подання фіктивних (підроблених) документів, які надаються клієнтами на запит банку з метою здійснення належної перевірки, у тому числі на етапі здійснення банком відповідно до вимог пункту 6 додатка 1 до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19.05.2020 № 65 (зі змінами), заходів, зокрема в частині витребовування та подальшого аналізу інформації / документів про клієнта в разі виявлення критеріїв ризику, що можуть свідчити про те, що клієнт є компанією-оболонкою.

Так, є непоодинокі випадки надання клієнтами до банку підроблених виписок за рахунками, відкритими в інших банках (зазвичай такі, що сформовані клієнтом дистанційно з використанням сервісу Online Banking), фінансової звітності, а також підроблених платіжних інструкцій, які нібито підтверджують здійснення клієнтами господарської діяльності, сплати обов’язкових платежів, платежів за оренду приміщень, транспортних послуг тощо. Здебільшого з’ясування факту надання клієнтом підроблених документів візуально

¹ ПВК/ФТ – запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/16834

від 05.03.2025 14:43

встановити складно. Водночас клієнти, щодо яких встановлені випадки надання до банку підроблених документів, надалі здійснювали фінансові операції з купівлі валютних коштів у значних обсягах та переказу їх за кордон, водночас у подальшому поставка товару не відбулася.

Також є непоодинокі випадки надання клієнтами до банків господарських договорів, які містять ознаки підроблених, зокрема такі договори містять реквізити рахунків, відкритих у банку після укладення договору, містять підписи осіб, які не мали повноважень на момент їх укладення, окремі положення договорів містять суперечливу інформацію тощо.

Надання клієнтами підроблених документів наражає банки на високі ризики використання їх послуг із метою відмивання коштів / фінансування тероризму або вчинення інших кримінальних правопорушень.

Відповідно до пункту 8 частини першої статті 62 Закону про банки інформація щодо юридичних та фізичних осіб, що становить банківську таємницю, розкривається банками іншим банкам на їхні запити у випадках, передбачених цим Законом та Законом про ПВК/ФТ.

Також у пункті 1 частини першої 62 Закону про банки визначено, що інформація щодо юридичних та фізичних осіб, що становить банківську таємницю, розкривається банками, зокрема, з письмового дозволу відповідної юридичної чи фізичної особи.

З метою зниження зазначених ризиків рекомендуємо під час установаження ділових відносин із клієнтом / подальшого обслуговування додати до умов договору банківського обслуговування згоду клієнта на розкриття банківської таємниці іншому банку, у тому числі стосовно відомостей щодо руху коштів за рахунками клієнта. Така згода також може бути оформлена як окремий документ.

Також рекомендуємо особливу увагу приділяти клієнтам та наданим ними документам / інформації, за наявності таких ознак:

- клієнту притаманні критерії ризику компанії-оболонки;
- період діяльності юридичної особи з дати державної реєстрації менший ніж півроку;
- нещодавно відбулася зміна кінцевого бенефіціарного власника та/або керівника клієнта;
- перед початком активної діяльності за рахунком клієнта тривалий час не здійснювалися фінансові операції;
- відповідно до звітності в клієнта є незначний статутний капітал / незначні активи.

Цей перелік не є вичерпним, банк може самостійно визначати інші ознаки, які на його розсуд потребують уточнення / підтвердження наданої клієнтом інформації. Рішення щодо необхідності здійснення перевірки достовірності окремих наданих клієнтом документів банк має приймати на підставі ризик-орієнтованого підходу, у тому числі в разі проведення / наміру проведення

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/16834

від 05.03.2025 14:43

клієнтом фінансових операцій на незвично великі суми (або загальний оборот), що є невластивим для відомої банку діяльності клієнта.

Щодо перевірки наданої клієнтом фінансової звітності.

За інформацією Державної служби статистики України, фінансова звітність підприємств на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835 “Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних” оприлюднена у відкритому доступі на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних за посиланнями: річна: <https://data.gov.ua/dataset/7436ae83-dfc1-4836-9962-8af3e831c522>; квартална: <https://data.gov.ua/dataset/37f95c7e-e3a3-4b3e-9988-26db2d7afdb7>.

Крім того, для перевірки достовірності наданої клієнтом фінансової звітності банк може використовувати ресурс YouControl.

Також звертаємо увагу на необхідність проведення детального аналізу всіх отриманих від клієнта договорів, додатків до них, інших первинних документів, на підставі яких клієнтом ініціюється здійснення фінансових операцій.

З урахуванням вищезазначеного також рекомендуємо таке:

доопрацювати внутрішні процедури / порядки щодо визначення випадків, що потребують перевірки / підтвердження наданої клієнтом інформації / документів;

провести відповідні навчання працівників, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу, у тому числі працівників, які обслуговують клієнтів. Таке навчання має включати інформування працівників про відповідальність за участь у підробленні документів.

У разі підозри щодо надання клієнтом підроблених документів рекомендуємо таке:

звертатися до відповідних органів / установ для підтвердження або спростування підозри;

використовувати інші відкриті джерела інформації²;

звертатися до іншого банку, у якому клієнт має відкриті рахунки, із метою підтвердження отриманих від клієнта даних.

У разі отримання запиту від іншого банку рекомендуємо, якщо немає згоди на розкриття банківської таємниці, оперативно отримувати відповідний дозвіл клієнта та надати інформацію, що запитується.

Звертаємо увагу, що відповідно до частини першої статті 15 Закону про ПВК/ФТ подання клієнтом чи його представником суб'єкту первинного фінансового моніторингу недостовірної інформації або подання інформації з метою введення в оману суб'єкта первинного фінансового моніторингу є підставою для відмови від встановлення (підтримання) ділових відносин/відмови клієнту у відкритті рахунка (обслуговування), у тому числі

² У тому числі зазначені в листі Національного банку від 24.05.2021 № 25-0006/44910.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/16834

від 05.03.2025 14:43

шляхом розірвання ділових відносин, закриття рахунка/відмови від проведення фінансової операції.

Отже, у випадках підтвердження фактів надання клієнтом підроблених документів банк зобов'язаний відмовити клієнту в обслуговуванні / закрити рахунок відповідно до статті 15 Закону про ПВК/ФТ та повідомити про це спеціально уповноваженому органу у встановленому законодавством порядку.

Повідомляємо, що Національний банк у процесі здійснення нагляду приділятиме увагу цьому питанню та вживатиме відповідних заходів реагування.

Наголошуємо, що відповідно до частини другої статті 7 Закону про ПВК/ФТ застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу ризик-орієнтованого підходу здійснюється в порядку, визначеному внутрішніми документами з питань ПВК/ФТ, з урахуванням рекомендацій відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу, які згідно із цим Законом виконують функції державного регулювання і нагляду за такими суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Отже, рекомендації, надані Національним банком, є обов'язковими для врахування банками під час застосування ризик-орієнтованого підходу під час виконання функцій суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Заступник Голови

Дмитро ОЛІЙНИК

Белікова Світлана
(044) 230 18 95

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до:16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/16834

від 05.03.2025 14:43